

Stockholms
stad

Budget- och skuldrådgivning i samarbete med god man

Januari 2019

stockholm.se

Författare:

Nadja Lioudvig och Malin Henriksson
Budget- och skuldrådgivare,
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning

Inledning

Budget- och skuldrådgivare i Stockholms stad har sammanställt denna skrift för att effektivisera samarbetet mellan den kommunala budget- och skuldrådgivningen, gode män och deras huvudmän.

Till budget- och skuldrådgivningen kan man vända sig när man behöver hjälp med att gå igenom huvudmannens ekonomiska situation och göra upp en budget samt diskutera olika tillvägagångssätt för att lösa en skuldsituation.

I den här skriften beskriver vi de tre huvudsakliga arbetsmoment som ingår i vårt rådgivningsuppdrag:

- Budgetrådgivning
- Skuldrådgivning
- Skuldsanering

Budget- och skuldrådgivning

Rådgivningen är kostnadsfri och erbjuds till alla boende i Stockholm stad.

Rådgivningen är ingen myndighetsutövning och vi har inte tillgång till socialtjänstens ärendehanteringssystem. Vi har tystnadsplikt. Underlaget till rådgivningen utgår från de handlingar som lämnas in till oss av den rådsökande/gode mannen. På sidan 11 finns en lista över önskvärt material att ta med vid första rådgivningstillfället. Utifrån de uppgifter som lämnas upprättar vi en hushållsbudget som utgår från Konsumentverkets beräkningar. Vi ger tips och råd om hur man kan få ordning på hushållsekonomin, lämnar skuldrådgivning och diskuterar ett eventuellt behov av skuldsanering.

Budgetrådgivning – fungerande budget först!

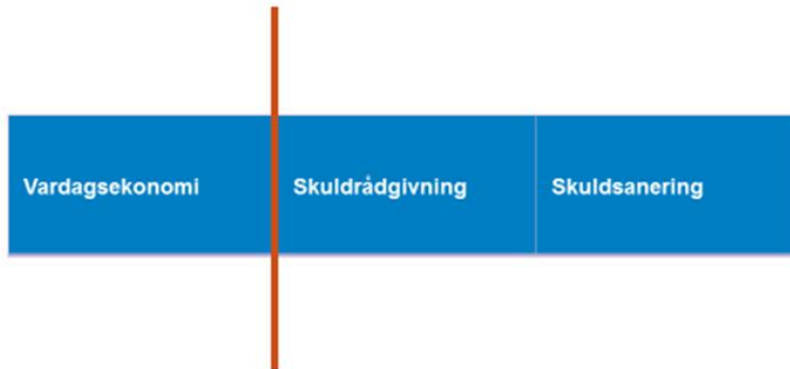
De flesta som vänder sig till oss söker för skuldrådgivning. Man vill ha förslag på lösningar för skulder som den rådsökande inte kan betala.

Skulder har dock oftast ett direkt samband med avsaknad av en fungerande hushållsbudget. Den skuldsatte har helt enkelt svårt att planera och prioritera bland utgifterna. Det kan resultera i nya skulder som man också har svårt att betala.

Att hitta lösningar för att kunna reglera gamla skulder samtidigt som personen riskerar att få nya skulder motarbetar syftet med budget- och skuldrådgivningen.

Vi rekommenderar därför alltid att kontakten börjar med en budgetgenomgång för att upprätta en hushållsbudget som fungerar och därmed minimera risken för ny skuldsättning. Se sidan 11-12. Rådgivaren tar fram ett budgetförslag efter genomgången av ekonomin. Av budgetförslaget som upprättas framgår sedan vilka räkningar som ska prioriteras och hur mycket pengar som rimligen ska läggas på de olika utgiftsposterna mat, kläder mm.

Budget- och skuldrådgivning:

Skuldrådgivning

”Skulder eller räkningar?”

Vi använder begrepp som ”löpande räkningar”, ”övriga räkningar” och ”skulder”, se definitionerna på sidan 9.

När de viktigaste (prioriterade) räkningarna är betalda och pengar har lagts undan till uppehållet ser vi om det finns ett betalningsutrymme/en betalningsförmåga. Det framräknade betalningsutrymmet är avgörande för den fortsatta diskussionen. Oavsett om betalningsutrymmet är 0 kronor, 500 kronor eller mer så gäller det att hitta en lösning för att hantera både vardagsekonomi och skuldsituationen. Det framräknade betalningsutrymmet är avgörande för den fortsatta diskussionen mellan rådgivare och rådsökande/gode man för att finna en lösning på skuldsituationen.

Skuldöversikt

För att kunna gå vidare till skuldrådgivning måste vi först fastställa vilka skulder den rådsökanden har och upprätta en skuldöversikt. Som god man ber vi dig hjälpa rådsökanden att samla ihop information om skulderna i en "Skuldparm", se råd och anvisningar på sidan 13. Från uppgifterna om skulderna skapar vi en skuldöversikt.

Utifrån den framräknade betalningsförmågan, skuldöversikten och en inkomstprognos pratar vi om vilka lösningar som är realistiska för att lösa skuldsituationen utifrån det aktuella förhållandet mellan betalningsförmågan och de månatliga kostnaderna för den totala skuldbördan.

Vilken väg ska vi ta?

Förutsättningarna för att lösa en skuldsituation varierar, men målet är att få till en helhetslösning där alla skulderna betalas inom överskådlig tid och med rimliga belopp.

Exempel på lösningar:

Lösningar för skulder:

- Ackordsuppgörelser (avtalslagen)
- Frivilliga avbetalningsplaner (avtalslagen)
- Betalning av skulder via löneutmätning (Utmätningbalken)
- Skuldsanering (skuldsaneringslagen)

Ackordsuppgörelse

Ackordsuppgörelse kan göras under förutsättning att det finns realiserbara tillgångar så som sparmedel, privat pensionsförsäkring, fastighet eller möjlighet till saneringslån.

Frivilliga avbetalningsplaner

Frivilliga avbetalningsplaner kan innehålla räntesänkningar, nedskrivning av kostnader eller amortering av kapitalsskulden i första hand mm.

Vid beräkning av betalningsutrymmet (betalningsförmågan för skulder) utgår rådgivaren ifrån kronofogdens riktlinjer vid löneutmätning.

Exempel:

14 000:- (inkomst per månad efter skatt inkl. ev. bidrag)

- Minus 4 814:- (uppehälle)
- Minus 6 000:- (hyra)
- Minus 860 :- (SL-kort)
- Minus 280:- (läkarvård/mediciner under högkostnadsskydd)

Betalningsutrymme för skulder blir 2 046:-/månad.

Rådgivaren kan bistå med beräkning, formulering och utskick av förslag. Det finns inget rättsligt tvång för fordringsägarna eller deras ombud att acceptera frivilliga förslag. Om parterna accepterar uppgörelsen gäller avtalslagens regler.

Betalning av skulder via löneutmätning

Om det finns betalningsförmåga och man har gjort försök till frivilliga överenskommelser men parterna inte accepterat förslaget kan det vara en nödvändig lösning att låta alla skulderna gå till kronofogden. Kronofogden (KFM) utmäter överskottet av inkomsten varje månad. Pengarna som dras från lönen fördelar kronofogden mellan fordringsägarna i proportion till skuldernas storlek.

Nedan visas exempel på hur Kronofogden beräknar vid utmätning, exemplet avser 2018års förbehållsbelopp. Kronofogden bestämmer hur stort normalbeloppet ska vara en gång per år. Normalbeloppet är kopplat till konsumentprisindex som Konsumentverket fastställer på regeringens uppdrag.

Kronofogdens beräkning vid utmätning

- **Ex. förbehållsbelopp (existensminimum) för en ensamstående**

Normalbelopp	4.814:-	Nettoinkomst: 15.200:-
Hyra	6.200:-	
Resor	860:-	
Läkare –och medicin	<u>280:-</u>	
	12.154:-	Betalningsutrymme: 3.046:-

- **Proportionering**

- **Var och en ansvarar för sina skulder**

Skulder till staten, så kallade a-mål t ex skatte- och underhållsskulder, böter etc. är prioriterade skulder och de pengar som KFM får in genom utmätning går i första hand till att reglera a-målen.

Att betala sina skulder via löneutmätning är ett dyrt sätt att betala skulderna på men det kan fungera under förutsättning att det utmätta beloppet räcker till att betala för både ränta, kostnader och amortering. Om pengarna inte räcker för att amortera på skulderna är alternativet betalning av skulder via löneutmätning inte en långsiktigt hållbar ekonomisk lösning. För den som har

löneutmätning och samtidigt försöker betala någon eller några skulder som ännu inte har gått till KFM blir den ekonomiska situationen snabbt ohållbar.

Skuldsanering

Skuldsanering kan bli aktuellt att överväga när betalningsförmåga saknas eller är för liten i förhållande till den totala skuldbördan. En skuldsanering för privatpersoner tar 5 år och kan vara med eller utan betalplan. Är man till åren eller lider av en allvarlig sjukdom kan man försöka yrka på en kortare skuldsaneringstid.

Kriterier för att beviljas skuldsanering hos KFM är dels att skuldsaneringen ska vara **skäligen** (ekonomiskt rehabiliterande) och dels att man ska vara **kvalificerat insolvent** (antas inte kunna betala skulderna med löpande räntor inom överskådlig tid). Båda kraven ska vara uppfyllda. Avslag kan ses som hänvisning till vad man bör göra för att kunna få skuldsanering eller lösa skuldsituationen på annat sätt.

Observera att man inte behöver vänta med att skulderna går till KFM innan man söker skuldsanering. Det är dock viktigt att rådsökanden innan en ansökan om skuldsanering fått ordning i budgeten så att inga nya skulder uppstår. Försök till frivilliga lösningar (med eller utan hjälp av rådgivaren) innan ansökan om skuldsanering är fördelaktigt, men inget krav.

Preskription

Det finns olika preskriptionstider för olika skulder, det vill säga begränsade tidsperioder då fordringsägaren eller ombudet/inkasso har rätt att driva in fordran. Det finns dock olika åtgärder som kan avbryta preskriptionstiden så att den börjar löpa på nytt, t ex att rådsökande upprättar en avbetalningsplan på en fordran som skulle ha varit preskriberad.

Twistiga fordringar

Rådgivningen kan inte bistå i diskussionen om lösningar för skuldsituationen om rådsökanden hävdar att skulden/skulden är felaktiga från början och att hen därför inte tänker betala dem, eftersom att hen t ex blivit lurad att skriva på ett avtal eller blivit utsatt för bedrägeri. Om rådsökande hävdar att skulden/skulden är felaktiga bör rådsökanden göra en polisanmälan och sedan vända sig till det företag som kräver betalt alternativt till företagets ombud

(inkasso). Om fordran redan är registrerad hos KFM bör den rådsökande vända sig till KFM och undersöka om det är möjligt att bestrida fordran och hur hen i så fall ska gå tillväga.

Om rådsökanden har köpt en vara eller en tjänst som hen är missnöjd med kan ni vända er till konsumentvägledningen som ger information om konsumenternas rättigheter och kan berätta hur man går vidare med frågan utifrån de lagar som finns på konsumentområdet. Kontaktuppgifter till konsumentvägledningen hittar ni på Stockholms stads hemsida:

<http://www.stockholm.se/ByggBo/konsument/>

Begreppsförklaringar och checklistor

Löpande räkningar = prioriterade räkningar.

Löpande räkningar kallar vi också för prioriterade räkningar så som hyra, el/gas, hemförsäkring, telefon/bredband, barnomsorg, underhåll, fackavgift/a-kassa, läkarvård och medicin, färdtjänst, hemtjänst, tandvård. Dessa ska betalas i första hand.

Övriga räkningar

Övriga räkningar kan vara avbetalningar på olika postorderkrediter, diverse prenumerationer och medlemsavgifter på t ex gym. I ett läge där man riskerar att vara utan matpengar när man betalat både prioriterade räkningar och övriga räkningar rekommenderar vi att man ser över de övriga räkningarna och minskar/tar bort de utgifterna.

Skulder

Skulder är räkningar/fordringar som har förfallit till betalning (förfalldatumet gått ut).

Normalt får man en påminnelse från fordringsägaren om en obetald räkning. Vid utebliven betalning skickar fordringsägaren räkningen till inkassobolaget (fordringsägarens ombud) för fortsatt hantering av skulden.

Inkasso skickar ett eller flera kravbrev och betalar man inte då kan inkasso välja att skicka skulden till kronofogden. Observera att inkasso inte har rätt till tvingande åtgärder som att ta rådsökandens pengar från bankkonto eller sälja hens tillgångar.

Om du inte betalar i tid

Exempel

Skuld	100 kronor
Skriftlig påminnelse	60 kronor
Inkassokrav	180 kronor
Ansökan om betalningsföreläggande BF	380 kronor
Ombudsarvode	300 kronor
Ansökan om utmätning hos KFM	<u>600 kronor</u>
Summa:	1.620 kronor
Amorteringsplan	170 kronor
Aviseringsavgift	60 kronor
	tillkommer ränta.....

Kreditupplysningsföretag (obs – inte kronofogden) registrerar sedan kronofogdens utslagsbeslut som **en betalningsanmärkning**. En betalningsanmärkning kvarstår i 3 år.

Att förbereda inför besök

Inför budgetrådgivningen

Sammanställ en budgetpärm som tas med till mötet med rådgivaren.

Budgetpärm

I en budgetpärm samlas information om inkomster och löpande räkningar.

Inkomster:

- Senaste preliminära deklARATIONEN (den gulrandiga)
- Lönespecifikation
- Besked om utbetalning av a-kassa
- Besked om utbetalning av föräldrapenning
- Besked om utbetalning av sjukpenning

Budget- och skuldrådgivning i samarbete med god man

12 (14)

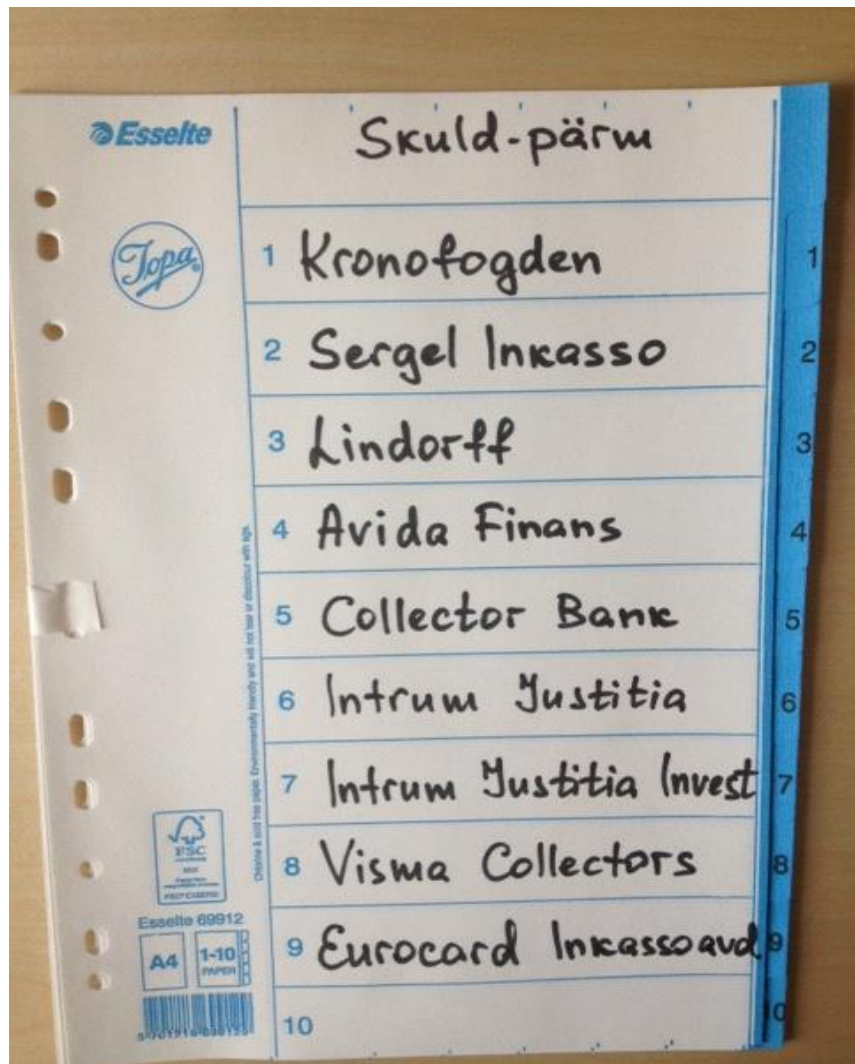
- Besked om utbetalning av bidrag från Försäkringskassan (barnbidrag, studiebidrag, underhållsstöd, bostadsbidrag, bostadstillägg)
- Besked om utbetalning av aktivitets- eller sjukersättning (förtidspension)
- Besked om utbetalning av pension från Pensionsmyndigheten
- Besked om utbetalning av tjänstepension, privatpension och dyl.
- Besked om utbetalning av studiemedel (CSN)
- Hyresintäkt (inneboende)
- Övriga inkomster (beskattningsbara och skattefria)

Exempel på löpande (prioriterade) räkningar:

- Hyresavin eller (vid bostadsrätt) avgift till bostadsrättsförening + avbetalningar bolånet
- Hemförsäkring
- Övriga försäkringar
- El/gas
- Telefon, bredband, tv-kanaler
- Barnomsorg
- Resor med kollektiv trafik eller färdtjänst
- Hemtjänst
- Bilförsäkring och andra utgifter för bilen
- Återbetalning CSN
- Fackavgift/a-kassa
- Underhållsbidrag (direkt betalning till barnet eller till den andra vårdnadshavaren) eller underhållsstöd (återbetalning till Försäkringskassan)
- Läkarvård
- Mediciner
- Avbetalning tandvård
- Övriga prioriterade räkningar

Inför skuldrådgivningen

Vi brukar rekommendera att man lägger upp en skuld pärms med register och sorterar in breven från fordringsägare eller deras ombud inkasso och kronofogden i pärmen som sedan tas med till mötet med rådgivaren.

Hitta skulderna

Det finns dessvärre inget register där man kan hitta alla krav och skulder som kan tänkas finnas på en person. Nedan kommer tips om hur man kan gå tillväga för att hitta informationen om skulder:

- Kontakta Kronofogden tel 0771-73 73 00 och be att få följande hemskickat:
 - Utdrag på aktuella skulder. I utdraget ser du vilka skulder som i dagsläget finns hos kronofogden.

- Information om betalningsföreläggande och utslag (3 år bakåt). Här ser du vilka företag eller myndigheter ansökte om åtgärder hos kronofogden de senaste 3 åren.
- Deklaration (gulrandiga)
- Kreditupplysning - UC
- Brev från fordringsägare/ inkasso.

Kontaktuppgifter och lästips

Budget- och skuldrådgivare

Budget- och skuldrådgivarna i Stockholms stad är organiserade under stadsdelsförvaltningarna och ger rådgivning till invånarna i respektive stadsdelsområde.

För kontaktuppgifter till budget- och skuldrådgivare besök Stockholms stads hemsida och sök efter budget- och skuldrådgivning, eller besök följande webbplats:

<http://www.stockholm.se/FamiljOmsorg/Socialt-och-ekonomiskt-stod/Ekonomiskt-stod-och-radgivning/Budget--och-skuldradgivning/>

Kronofogden

Kontaktuppgifter till kronofogden:

Telefon: 0771-73 73 00

Maila: kontakt@kronofogden.se

För mer information om skuldsanering besök följande webbplats:

<https://www.kronofogden.se/kanintebetalaskuldsanering.html>

Konsumentverket

Konsumentverket publicerar årligen en broschyr med tips och råd om hur en privatekonomi kan planeras för att få pengarna att räcka. Broschyren heter Koll på pengarna.

Ni hittar broschyren här:

<https://publikationer.konsumentverket.se/privatekonomi/koll-pa-pengarna>

Konsumentverkets sida Hallå konsument! har mycket informationsmaterial om pengar, ekonomi och konsumenträtt.

<https://www.hallakonsument.se/>